

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illustrium Virorum Poemata

Amstelodami, 1672

Monumenta Paderbornensia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11215

TYPOGRAPHUS
LECTORI.

Cum Pœmata Fürstenbergica nunc iterum auctiora in lucem typis nostris prodeant, benevole Lector, ipsa nos documenta Paderbornensia, ejusdem auctoris fetus perelegans, admonere quodammodo, & exigere videntur, ut quæ antehac fuerunt seorsum edita, jam unâ cum his Pœmatis publicemus: Nam etsi horum Monumentorum inscriptiones ex historia Romana, Francica, & Saxonica, ut vides, sint contextæ, quia tamen earum argumentum versu convescitur, & Historiam à Pœticâ non multùm distare, sed hæc duo gemina affiniaque esse, ac solo propemodum rhythmo inter se discrepare, sentit Floridotus apud Agathiam nobilem historicum, par esse duximus præsentis Pœmatum libello illas annectere. Quodsi verò adjectæ inscriptionibus notæ, ob brevitatem forte obscuræ, ac nimis jejuna tibi videantur, eruditissimum auctoris commentarium consulas velim, quo jam denuò separatim à nobis edito, Monumenta Paderbornensia illustravit, nec patriæ antiquitatis, quam gloriæ suæ peremnius exegit monumentum. Vale.

ALISOROMANUS.

MEMORIÆ SACRUM

SIQUIS. ¹ ALISONEM. VESTIGAS. FORTE. SICAMBRIS
 IMPOSITUM. DRUSI. GRANDE. NERONIS. OPUS
 QUO. STETERUNT. AQUILÆ. POPULIS. QUO. ROMA. SUBACTIS
 JURA. DEDIT. SIGNIS. FERNICIOSA. SUIS
 HUC. PROPERA. ² PAGO. VICINO. NOMEN. ET AMNI
 HÆRET. ADHUC. PRISCIS. NOBILE. TEMPORIBUS
 LONGA. DIES. FOSSAS. LATE. COMPLEVIT. ET. HOSTIS
 MOENIA. VICTRICI. DIRUIT. ALTA. MANU
 FAMA. SUPERSTES. ERIT. SCRIPTORIBUS. AUCTA. LATINIS
 DONEC. ALISONIS. LUPPIA. CRESCET. AQUIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

ALISONEM. ROMANORUM. CASTELLUM. CONTRA SICAM-
 BROS. A. NERONE. CLAUDIO. DRUSO. AD. LUPPIÆ. ET. ALI-
 SONIS. CONFLUENTES. POSITUM. RERUM. GESTARUM. GLO-
 RIA. CELEBERRIMUM. DIOECESI. SUÆ. VINDICAVIT. ET. PA-
 TRIÆ. ANTIQUITATIS. ILLUSTRANDÆ. STUDIO

M. H. P

¹ Velleius Paternulus lib. 2. Tacitus lib. 2. Annal. Dio Cassius lib. 54. hist. Rom.

² ELSÉN pagus hodie dum celebris, Paderbornæ vicinus, Dionii Cassio l. 54. *Elisov* dictus. Philipp. Cluverius lib. 3. antiquæ Germ. cap. 9. Isac. Pontan. lib. 1. Geldr. Joan. Horzion Soc. *Jesu* in Panegyri. Paderborn. l. 2. cap. 9. alii que.

FONTES LUPPIÆ
MEMORIÆ SACRUM

1 LUPPIA. ROMANIS. ANNALIBUS. INCLYTUS. AMNIS
NEC. MINUS. IN. FRANCA. NOBILIS. HISTORIA
HIC. ORITUR. NOMENQUE. DEDIT. FAMAMQUE. NERONUM
QUO. SITA. MAJORIS. 2 CASTRA. FUERE. LOCO
ET. QUEM. CONCILIO. PRO. RELIGIONE. VOCATO
SAXONIÆ. CAROLUM. 3 TER. CELEBRASSE. FERUNT
DEVENERARE. SACRUM. FLUVII. CAPUT. HOSPES. ET. ALTE
CELATIS. NILI. PRÆFER. ORIGINIBUS
QUI. LICET. INNUMERIS. TUMIDUS. PETAT. AMNIBUS. AQUOR
FONTE. TAMEN. MAJUS. LUPPIA. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. LUPPIÆ. FLUMINIS. IN. DITIONE. PADERBOR-
NENSI. SURGENTIS. ROMANI. EXERCITUS. HIBERNIS. ET
CAROLI. M. CONCILII. CELEBRATOS
M. H. P

- 1 Mela lib. 3. cap. 3. Tacit. annal. 1. 2. & hist. 5. Strabo. 1. 7. Dio Cass. 1. 14.
2 Velleius Paterculus 1. 2. cap. 105. Justus Lipsius in Velleium, n. 194.
Boclerus in eundem. Cluverius 1. 3. Germ. antiq. c. 49. nunc LUPPIA
vocatur.
3 An. 776. an. 786. & an. 782. vita Caroli M. apud Pichnam. Adronoma.
Regino, aliiq. Francicæ hist. scriptores.

CLADES VARIANA.
MEMORIÆ SACRUM

EN. UBI. ROMANÆ. CLADIS. MONUMENTA. SUPERSUNT
 VARUS. ET. ARMINIO. STRATUS. AB. HOSTE. JACET
 ET. 1 CAMPO. IN. MEDIO. NOTUM. VICTORIA. NOMEN
 SERVAT. ADHUC. NOSTRIS. INCLYTA. TEMPORIBUS
 AUSPICIIS. RAPUIT. PUBES. GERMANA. SECUNDIS
 IMPERII. 2 GEMINAS. NOBILE. PIGNUS. AVES
 DESINAT. EUPHRATES. PARTHOS. MEMORARE. TRIUMPHOS
 CLARIOR. EST. CÆSO. LUPPIA. QUINCTILIO
 RAPTA. JOVI. LATIO. 3 CRASSI. SPOLIA. ILLE. PEREMPTI
 REDDIDIT. HIC. AQUILAS. 4 OBTINET. USQUE. SUAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

VARIANÆ. CLADIS. PÆNE. EXITIABILIS. ROMANIS. CÆSARE
 AUGUSTO. AD. TEUTOBURGIENSEM. SALTUM. INTER. AMI-
 SII. ET. LUPPIÆ. FONTES. ARMINIO. DUCE. A CHERUSCIS
 BRUCTERIS. MARSIS. ET. CONTERMINIS. GENTIBUS. ILLATÆ
 M. H. P

- 1 WINTFELD, campus victoriæ. Justus Lipsius in notis ad Taciti An-
 nal. lib. 1. n. 211. aliique.
 2 Cuspinianus in vit. Cæsar. in Octavio Augusto. Ulricus Huttenus de Germa.
 non degeneri.
 3 Suetonius in Octavio Augusto cap. 21. aliique complures.
 4 Florus lib. 4. cap. 12. signa & aquilas duas adhuc barbari possident.

SALTUS
TEUTOBURGIENSIS.
MEMORIÆ. SACRUM

¹ TEUTOBURGENSIS. SALTUS. LOCA. VASTA. PERAGRANS
PAULISPER. COEPTUM. SISTE. VIATOR. ITER
HIC. RAPTAS. AQUILAS. CLADIS. MONUMENTA. LATINE
INVENIES. VARI. RELIQUIASQUE. DUCIS
EGIT. ET. HIC. CELEBREM. ² THIETMALLO. TESTE. ³ TRIUMPHUM
SAXONICAM. CAROLUS. DEPOPULATUS. HUMUM
UT. MERITO. DUBITES. ROMANA. CÆDE. CRUENTO
ARMINIO. MAJOR. NUM. SIT. HABENDUS. HONOS
SAXONIS. AN. CAROLO. VICTORI. SÆPIUS. HOSTEM
FREGIT. HIC. INDOMITUM. CONTUDIT. ILLE. SEMEL

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

SALTUM. LATINIS. TEUTOBURGIENSEM. OSNEGGUM. FRAN-
CIS. APPELLATUM. QUINCTILII. VARI. LEGIONUMQUE
TRIUM. TUMULO. ET. CAROLI. M. VICTORIA. DE. SAXONI-
BUS. PROPE. THIETMALLI. AN. DCC. LXXXIII. REPORTATA
NOBILEM. POSITO. HOC. MONUMENTO. ILLUSTRAVIT

- ¹ Tacitus l. 1. Annal. Lipf. in not. 211. Ortelius in thesauro Geographico.
Alghamerus in Tacit. de morib. Germ. Hottion l. 2. Panegy. Paderb. 69.
² DETHMOLD Comitum Lippensium sedes, beneficium Ecclesie Pa-
derbornensis.
³ Eginhardus de vita & gestis Caroli Magni. Vita Caroli M. apud Bihnam,
aliique complurcs. Cluverius l. 2. antiq. Germ. cap. 19.

FONTES AMISII.
MEMORIÆ SACRUM

ILLE EGO. SUM. ¹ AMISIUS. SURGENS. HIS. FONTIBUS. AMNIS
OLIM. ROMANA. NOTUS. IN. HISTORIA
QUI. CENTUM. DELABOR. AQUIS. COMITATUS. IN. ÆQUOR
ANTE. PERERRATIS. URBIBUS. ET. POPULIS
NUNC. CAPUT. OCCULTUM. RIMATUS. VALLE. SUB. IMA
FERNANDUS. NIVEO. CONDECORAT. LAPIDE
AT. TIBI. NESTOREI. MERITIS. PRO. TALIBUS. ANNI
LÆTAQUE. PERPETUO. TEMPORA. VERE. FLUANT
ET. NOMEN. FERNANDE. TUUM. SIC. CRESCAT. EUNDO
AUCTA. VELUT. NOSTRÆ. GLORIA. CRESCIT. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. AMISII. ROMANIS. NOTISSIMI. FLUMINIS. IN
DITIONE PADERBORNENSI. NASCENTIS
M. H. P

HOSPES. VIVE. TUÆ. SORTIS. MEMOR. EN. EGO. PARVIS
NOBILIS. HIC. ORIOR. FONTIBUS. AMISIUS
ET. POSTQUAM. FLUVIIS. INGENTIBUS. AUCTUS. IN. ALTUM
VELA. TULI. VASTO. MERGOR. IN. OCÆANO
SIC. UBI. PRINCIPIIS. MORTALIA. TENUIBUS. ORTA
CREVERUNT. MAGNIS. AUCTIBUS. INTEREUNT

¹ Mela lib. 3. cap. 3. Strabo lib. 7. Ptolemæus lib. 2. c. 12. Plin. l. 4. cap. 24.
Tacit. l. 1. & 2. Annal. aliique.

DELB R U G G I A,

Ultima veterum Bructerorum sedes.

MEMORIÆ. SACRUM

BRUCTERUS. HÆC. 1 COLUIT. LOCA. FOETA. PALUSTRIBUS. UNDS
 QUOD. NUNC. INDIGENIS. NOMEN. UT. ANTE. MANET
 HIC. VARUM. INFESTO. GERMANICUS. AGMINE. CÆSAR
 2 ULTUS. ET. HOSTILES. DEPOPULATUS. OPES
 VICINAM. DRUSO. GENITORI. CONDIDIT. 3 ARAM
 ET. TULIT. AUSONIIS. MANIBUS. INFERIAS
 POST. 4 UBIUS. FERRO. PARITER. GRASSATUS. ET. IGNI
 OBRUTUS. HIC. MAGNA. CLADE. REPENTE. FUIT.
 VICTAQUE. TERGA. FUGÆ. DEDIT. ET. SUA. SIGNA. RELIQUIT
 INCLYTA. VIRTUTIS. BRUCTERE. SIGNA. TUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLIÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

DELB R U G G I S. VETERUM. BRUCTERORUM. ULTIMIS. QUOS
 GERMANICUS. CÆSAR. VARIANÆ. CLADIS. ULTOR. BELLO
 PERSECUTUS. QUANTUM. AMISIAM. ET. LUPPIAM. AMNES
 INTER. HAUD. PROCUL. TEUTOBURGIENSI. SALTU. VASTA-
 VIT. COLONIENSES. VERO. CLIVIQUE. PADERBORNENSIBUS
 INFESTI. ACCEPTA. INSIGNI. CLADE. AN. MCCCC. XV. CAL. DE-
 CEMB. ILLUSTRARUNT. OB. FORTITUDINEM. EORUM. AC

FIDEM. REIP. PRÆSTITAM

M. H. P

1 Cluverius l. 3. antiq. Germ. c. 13. Joan. Horrion Panegy. Paderb. l. 1. c. 11.

2 Tacit. Annal. lib. 1. cap. 60. 61. 62.

3 Tacit. Annal. lib. 2. cap. 7. Horrion in Panegy. Pad. cap. 12.

4 Gobelius Persona in Cosmodromio, stat. 6. cap. 91.

V I S U R G I S.

M E M O R I Æ . S A C R U M

EXERAT. AMISIUS. STERILES. CAPUT. INTER. ARENAS
 ET. PADERÆ. SOCIAS. LUPPIA. JACTET. AQUAS
 SOLUS. EGO. PATRIAS. CLARISSIMUS. AMNIS. AD. ORAS¹
 NAVIBUS. EXTERNAS. PORTO. VISURGIS. OPES
 NEC. ME. BELLA. MINUS. CELEBRANT. ADVERSA. 1 QUIRITUM
 QUAM. QUÆ. PER. 2 FRANÇOS. GESTA. FUERE. DUCES
 SED. QUOTA. PARS. RERUM. SUPERARET. ROMA. TUARUM
 AUT. QUISNAM. ARMINI. NOSCERET. ARMA. MEI
 NI. MIHI. QUAM. 3 TACITUS. SCRIPTOR. DEDIT. INCLYTUS. ILLI
 REDDITA. CORBELÆ. MUNERE. VITA. FORET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

IN. RIPA. VISURGIS. ROMANORUM. FRANCORUM. ET. SA-
 XONUM. BELLIS. NOBILISSIMI. AMNIS. DIOECESIN. PADER-
 BORNENSEM. INTERFLUENTIS. E. REGIONE. HERI-
 STALLI. SAXONICI
 M. H. P

¹ Velleius Patereulus. Tacitus. Dio Cassius.
² An. 555. per Clotharium Regem Francorum. Gesta Francorum epitoma-
 ta, cap. 27. Gregor. Turonensis lib. 4. cap. 10. Aimoinus lib. 2. cap. 27.
 An. 630. per Dagobertum & Clotharium ejus patrem, Reges Francorum.
 Gesta Francorum epitomat. cap. 41. Aimoin. lib. 4. cap. 18. Sigebertus in
 Chronico. An. 721. per Carolum Martellum. Ado Viennensis. Annal.
 incerti auctoris apud Pithæum. An. 745. per Carolomannum Martelli fi-
 lium. Othlonus lib. 1. c. 44. vita S. Bonifacii apud Serarium. Concil. Ge-
 neral. tom. xvi 1. Parisiis edit. pag. 441.
³ Nam quinque ejus primores Annalium libri inventi Corbeie, quod Monasterium ad
 Visurgim est, atque illinc depromptum verè hunc thesaurum Quæstor quidam Ponti-
 ficus ad magnum Leonem detulit, donatus ab eo aureis quingentis. Justus Lipsius
 ad lib. 2. Annal. Taciti. num. 34. Idem in dispuñt. Notar. Cod. Miran-
 dulani.

T

REMA

AD CONFLUENTES WARNÆ & VISURGIS,

Pagus Ravensbergici Comitatus.

MEMORIÆ SACRUM

INCLYTA. FRANCORUM. FASTIS. UBI. 1 WARNÆ. VISURGIS
 AMNÆ. RECEPTA. SUÆ. NOMINA. FERDIT. AQUÆ
 SAXONÆ. 2 PIPINUM. FUSO. SPECTAVIT. OVANTEM
 3 REMA. TRIUMPHALI. FERRE. TROPÆA. MANU
 4 HILDIGARIQUE. NECI. VICTRICIA. CASTRA. SECUTI
 FRANCIGENAS. MOESTIS. ILLACRYMARE. MODIS
 FORTIS. ET. EXEMPLO. 5 CAROLUM. 6 GENITORIS. 7 AVIQUE
 SAXONICÆ. VALIDAS. FRANGERE. GENTIS. OPES
 TALIBUS. ILLUSTRIS. TITULIS. PLUS. REMA. SUPERBIT
 QUAM. QUOD. RHEMORUM. 8 NOBILE. NOMEN. HABET
 FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

REMÆ. AD. CONFLUENTES. WARNÆ. ET. VISURGIS. SITE.
 PIPINI. EJUSQUE. FILII. CAROLI. M. FRANCORUM. REGUM
 SAXONICIS. EXPEDITIONIBUS. AN. DCCLIII. ET. AN. DCCLXXXIII
 CELEBRIS. PAGI. MEMORIÆ.

M. H. P

- 1 WARNÆ. Poët. Anon. WARANA. Vita Car. M. apud Pithzum. WAHARNA. Adelm. WAGARNA. Annal. Franc. apud Reub. VARNANA. Annal. Canisii. WAAHNA. Regino. nunc WERNÆ vocatur.
- 2 An. 753. Annal. incerti auctoris apud Pithzum, alii que.
- 3 REMEN nunc appellatur. olim RIMIA. Vir. Caroli M. apud Pithzum. RIMI. Adelmus & Annal. Franc. apud Reuberum. RUMIA. Ado Viennens. Annal. Canisii. RIMEE.
- 4 Coloniensis Archiep. Annal. incerti auctoris apud Pithzum. Annal. Fuldenfes, Adelmus, Regino.
- 5 Annal. Franc. apud Reub. Vita Caroli M. apud Pithzum. Annal. Canisii.
- 6 Pipini. An. 745. 753. 758. Annal. incert. auct. apud Pithzum. Annal. Fuldenf. apud Freherum. Annales Francici apud Reuberum.
- 7 Caroli Martelli. An. 721. 737. Annal. incert. auctoris apud Pithzum.
- 8 Henricus de Hervordia, l. 2. cap. 69. citatus ab Henrico Meibomio in notis ad Iminfulam Saxoniam.

ERESBURGUM
ADDIMOLAM,
MEMORIÆ SACRUM

HOSPES. 1 ERESBURGI. PRÆRUPTAM. CONSPICIS. URBEM
ANTIQUA. CELEBREM. RELIGIONE. LOCUM
2 MARTIS. IBI. QUONDAM. SIMULACRO. NOBILE. FANUM
SAXONIÆ. COLUMEN. PRÆSIDIUMQUE. FUIT
QUOD. LEO. VASTATUM. CAROLI. VICTRICIBUS. ARMIS
3 SACRAVIT. VERO. RESTITUITQUE. DEO.
MANSIT. ET. HOC. NOSTRÆ. GENTI. DUM. BARBARUS. HOSTIS
AUGUSTUM. 4 NOSTRO. TEMPORE. VERTIT. OPUS
NONNE. GIGANTEOS. MERUIT. RENOVARE. TRIUMPHOS
QUÆ. MANUS. IN. SUPEROS. HOC. FUIT. AUSA. NEFAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO,
DE. FURSTENBERG

ERESBURGI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI. FIRMISSIMI
OLIM. SAXONUM. PROPUGNACULI. NEC. MAGIS. FRANCO-
RUM. ARMIS. ET. IRMINSULÆ. EXCIDIO. QUAM. EJUS. LOCO
A. CAROLO. M. EXSTRUCTI. A. LEONE. III. P. M. DEDICATI
BELLO. AUTEM. SUECICO. FUNDITUS. EVERSI. TEMPLI. RE-
LIGIONE. CELEBRIS. MEMORIÆ
M. H. P

1. Afton. apud Reuberum. Annal. Francici & vita Caroli M. apud Pithæum;
aliique Franc. hist. scriptores. Henricus Meibomius de Irminfula Saxoni-
ca. hodie STADTBERG.
2. Widekindus Corbeiensis lib. 1.
3. Baronius. Annal. Ecclesiast. tom. 9. ad annum Christi. 799.
4. An. 1646. 24. Septemb.

BRUNISBERGA
PROPE HUXARIAM.
MEMORIÆ. SACRUM

ARX. UBI. BRUNONIS. CIRCUMSPICIT. ALTA. LATINI
MILITIS. INFECTAS. ¹ CÆDE. VISURGIS. AQUAS
SAXONES. HIC. AMNEM. ² CAROLUM. TRANSIRE. PARANTEM
NEQUICQUAM. TELIS. IMPEDIERE. SUIS
SED. DARE. VERSA. FUGA. VICTORI. TERGA. COACTI
CESSERUNT. TOTUM. FLUMINIS. IMPERIUM
LITORE. NUNC. ILLO. REGNAS. CORBEIA. SACRUMQUE
³ HUXARIÆ. DICIT. JUS. PADIBORNA. TUÆ
QUÆ. SI. POSTERITAS. SERVASSET. FOEDERA. NUNQUAM
RELLIGIO. SCISSIS. PLANGERET. ORBA. COMIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

BRUNISBERGÆ. NOBILI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSIS. ET
DITIONE. CORBEIENSIS. LOCO. UBI. CAROLUM. M. TRAJE-
CTU. VISURGIS. PROHIBERE. FRUSTRA. CONATI. SAXONES
AN. DCC. LXXV. FUSI. FUGATIQUE. FRANCIS. CESSERUNT

M. H. P

- ¹ Velleius Patercul. lib. 2. *hist. annis mox nostra clade nobilitas transfusa Visurgis.*
² Vita Caroli M. & Annal. incerti auct. apud Pithæum. Annal. Cambrian.
Astron. Adelmus. Annal. Fuldenfes. Regino. Poëta anonymus apud Re-
nerum Reineccium.
³ Libellus de translatione S. Viti, & institutione novæ Corbeiz. & Clau.
Corbeienfe post notas ad Widikindum à Meibomio editum

BOCA AD LUPPIAM.
MEMORIÆ SACRUM

BOCA. VETUS. CAROLO. MEMORABILIS. HOSPITE. PAGUS
LUPPIA. QUAM. RAPIDIS. PRÆTERIT. AMNIS. AQUIS
ANGARIOS. VIDIT. PACEM. VENIAMQUE. PRECANTES
SUPPLICITER. FRANCO. SUBDERE. COLLA. JUGO
OBSIDIBUSQUE. DATIS. JURANDO. JURE. PACISCI
OBSEQUII. STABILEM. TEMPUS. IN. OMNE. FIDEM
ANGARIÆ. GENS. VICTA. SACRO. LÆTARÆ. TRIUMPHO
QUEM. CAROLUS. DE. TE. RELIGIOQUE. TULIT
² SI. SUB. REGE. PIO. LIBERTAS. GRATIOR. EXSTAT
SERVITIO. MAGIS. ES. LIBERA. FACTA. TUO

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

BOCÆ. CELEBRI. OLIM. PAGO. UBI. CAROLUS. M. FRANCO-
RUM. REX. ANGARIOS. DATIS. OBSIDIBUS. ET. JUREJURAN-
DO. FIDEM. OBSEQUII. FIRMANTES. AN. DCC. LXXV. IN. DI-
TIONEM. ACCEPIT. ET. A. SANCTÆ. MEMORIÆ. BADURADO
PADERBORNENSI. EPISCOPO. RELIQUIÆ. B. LANDOLINI. CONF.
QUAS. E. CAMERACENSI. DIOECESI. ILLUC. TRANSTULERAT
COLLOCATÆ. FUERUNT
M. H. P

¹ Vita Caroli M. apud Pithæum. Astron. Adelmus. Regino. aliique hist.
Franc. scriptores.

² Claudianus in 2. consul. Stiliconis lib. 2.

D E S E N B E R G A
 P R O P E W A R B U R G U M .
 M E M O R I Æ . S A C R U M

DESENBERGA. GRAVES. QUÆ. FINIBUS. ARDUA. CATTOS
 LÆTAQUE. WARBURGI. DESPICIT. ARVA. JUGO
 PARUIT. IMPERIO. 1 CAROLI. CUM. FRANCUS. ADEGIT
 SAXONA. DEGENERI. VERTERE. TERGA. FUGA
 VICTA. DEHINC. CESSIT. 2 SUEVIS. HOSTILITER. ARMIS
 HENRICUS. PATRIAS. CUM. LACERARET. OPES
 NUNC. JACET. INDIGNA. LATE. COLLAPSA. RUINA
 ARX. VETUS. ET. RERUM. GLORIA. SOLA. MANET
 QUIS. NISI. MENTIS. INOPS. FACTIS. EXTENDERE. FAMAM
 NEGLIGAT. IPSA. VIDET. SI. QUOQUE. SAXA. MORI

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FÜRSTENBERG

DESENBERGAM. ARCEM. IN. MONTE. COGNOMINE. OLIM
 MUNITISSIMAM. QUAM. CAROLUS. M. PRÆSIDIO. FRANCO-
 RUM. FIRMAVIT. SAXONES. AN. DCC. LXXVI. FRUSTRÀ. OPPU-
 GNARUNT. HENRICUS. IV. CÆSAR. AN. M. LXX. OCCUPAVIT
 HODIE. VERO. EPISCOPI. ET. PRINCIPIS. PADERBORNENSIS
 BENEFICIO. NOBILIS. SPIGELIORUM. FAMILIA. POSSIDET
 POSITO. HOC. MONUMENTO. EXORNAVIT

1 Regino. lib. 2. Chron. Fabricius lib. 2. & 4. origin. Saxonitarum.
 2 Lambertus Schaffnaburg. Ægidius Gelenius in pretiosa hierotheca p. 120

PADERÆ FONTES.

MEMORIÆ SACRUM

HIC. UBI. FON. PADERÆ. MEDIA. SURGENTIS. IN. URBE

DUCO. VETUS. MAGNI. NOMEN. ¹ AB. AMNE. PADI

MARTE. DIU. ANCIPI. CAROLUS. CERTARE. COACTUS

² DELEGIT. CASTRIS. CONCILII. LOCUM

³ JUSSIT. ET. HIS. UNDIS. LUSTRATAM. SUBDERE. GENTEM

SAXONICAM. VERQ. COLLA. SUPERBA. DEO

⁴ HIC. LEO. ROMANA. DEDUCTUS. AB. URBE. SACELLUM

⁵ SACRAVIT. PRIMUM. RELIGIONIS. OPUS

HIC. SEDES. LONGO. FUIT. ORDINE. DEINDE. SECUTIS

TERRARUM. DOMINIS. INCLYTA. ⁶ CÆSARIBUS

⁷ VIRGINIS. HIC. CONJUX. VIRGO. CUNIGUNDA. MARITI

ACCEPTIT. MERITIS. REGIA. SERTA. COMIS

VASTUM. ALIUS. SUBEAT. SEPTENA. PER. OSTIA. PONTUM

NOBILIUS. NULLUS. ME. CAPUT. AMNIS. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. PADERÆ. CASTRIS. COMITIIS. ET. FREQUENTI

IMPERATORUM. REGUMQUE. GERMANIÆ. ET. FRANCIÆ

HOSPITIO. AC. REGIA. S. CUNIGUNDÆ. CORO-

NATIONE. CELEBRATOS

M. H. P

¹ Gobelius Persona in cosimod. omio. atat. 6. cap. 38.

² An. 777. 783. 785. 786. 799. Eginardus in Vit. Caroli. M. Astron. Vit. Ludovici Pii apud Pithæum, aliique.

³ Vit. Caroli M. apud Pithæum. Annal. Fuldenfes apud Freherum.

⁴ Annal. Fuldenf. Vita Caroli M. Astron. Regino, aliique.

⁵ Vit. S. Liborii apud Bollandum cap. 11. Vit. B. Meinwerci apud Browerum. Gob. Persona in Cosimod. atat. 6. cap. 38. Crantzius Metropol. lib. 1. cap. 11.

⁶ Magnum eorum catalogum vid. in notis Monumentorum Paderbornensium.

⁷ Adelboldus de rebus gestis S. Henrici apud Gretserum. Vitæ S. Godehardi, S. Bernardi, B. Meinwerci apud Browerum. Chron. Hildesienfe interscript. hist. Franc. tom. 111.

DRIBURGUM

Olim Iburgum appellatum.

MEMORIAE SACRUM

SEU. ME. DRIBURGUM. VETERI. SEU. NOMINE. DICAS
 1 IBURGUM. MERITIS. LAUS. MANET. ÆQUA. MEIS
 SAXONIS. 2 UT. PERHIBENT. MUNIMEN. GRANDE. VETUSTATI
 IMPOSUIT. NOSTRIS. MOENIA. CELSA. JUGIS
 PRÆSENTIS. CAROLUS. PRECIBUS. DONATA. LEONIS
 3 QUÆ. PADERÆ. SACRO. SUBDIDIT. IMPERIO
 VENA. ACIDÆ. TANTUM. ME. NUNC. UBERRIMA. LYMPHÆ
 NOBILITAT. VARIIS. SÆPE. MEDENDO. MALIS
 SI. MIHI. LONGA. DIES. PRIMOS. SUBDUXIT. HONORES
 SERVAT. ADHUC. NOSTRUM. QUÆ. FUGIT. UNDA. DECUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

DRIBURGI. OLIM. IBURGI. ANTIQUI. SAXONUM. MUNIMEN-
 TI. A. CAROLO. M. EXPUGNATI. S. HATHUMARO. EPISCOPO
 PADERBORNENSI. EJUSQUE. SUCCESSORIBUS. CUM. OMNI
 AGRO. ET. DITIONE. LEONIS. III. P. M. PRÆSENTIS. ROGATU
 DONATI. ET. SALUBRITATE. ACIDULÆ. HODIE
 NOBILIS. MEMORIÆ

M. H. P

- 1 Gob. Persona eofmod. atat. 6. cap. 38. Crantzius lib. 1. Metrop. cap. 11.
 literæ antiquæ. Vid. not. Monumentorum Paderb.
 2 Hermannus Hamelmannus de antiq. Westphalia ex Peucero. Theodoricus
 Engelhusius in Chronico. Gerhardus Cleinforgius in Annal. MS.
 Westphalia. ad an. 776.
 3 An. 799. Gob. Perf. eofmod. l. c. Crantzius l. c. Bruschius & Kerckenbrochius
 in catalog. Epif. Paderb.

LUDA AD AMBRAM.

MEMORIÆ SACRUM

HIC. UBI. LUDA. VETUS. JUCUNDÆ. MARGINE. RIPÆ
 URBS. SEDET. ET. CULTOS. 1 AMBRA. PERERRAT. AGROS
 2 AMBRONES. HABITASSE. FERUNT. QUOS. CIMBRICUS. OLIM
 MILITIÆ. SOCIOS. TRAXIT. IN. ARMA. FUROR
 ILLIS. 3 ARMINII. SUCCEDENS. ARCE. PROPINQUA
 GENS. TENUIT. VALIDA. SCEPTRA. CHERUSCA. MANU
 4 ANNUA. DEINDE. PIO. CAROLUS. SACRA. MORE. FREQUENTANS
 NASCENTEM. COLUIT. SUPPLICE. VOCE. DEUM
 ET. 5 SCHIDROBURGUM. PROPIUS. DUM. SAXONA. BELLO
 FULMINAT. HOC. POSUIT. FRANCICA. CASTRA. LOCO
 HÆC. OLIM. DECORI. FUERINT. NUNC. PROXIMA. LUDAM
 CONCELEBRAT. NOTÆ. VENA. SALUBRIS. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

LUDE. AD. AMBRAM. PERANTIQUÆ. AMBRONUM. ET. CHE-
 RUSCORUM. SEDI. CAROLI. M. CASTRIS. IN. QUIBUS. AN. DCC
 LXXXIV. CHRISTI. NATALEM. EGIT. ET. PYRMONTANÆ
 ACIDULÆ. VICINITATE. CELEBRATÆ
 M. H. P

- 1 Astron. Adelmus, Vita Caroli M. apud Pithæum. Annal. Canisii. Regino.
 Poëta anonymus, aliique. nunc EMMER vocatur.
- 2 Reinerus Reineccius de origine Myſorum. Fiderit. in Chron. Lippienſi
 part. 1. cap. 6.
- 3 Winkelmannus in notit. vet. Westphaliæ. lib. 1. cap. 8. Stangevolius in
 Annal. Westphaliæ. Pideritius l. c.
- 4 Vir. Caroli M. apud Pithæum. Annal. Canisii. Regino.
- 5 Adelmus. Astronomus, Poëta anonymus. nunc SCHIDER, seu brevius
 SCHIER appellatur, prædium Comitum Lippiensium.

T 5

TROPÆA CAROLI
M. FRANCORUM REGIS,
In campo Sintfeld.

MEMORIÆ. SACRUM

NUNC. UBI. FERTILIBUS. LATE. FLAVESCIT. ARISTIS
TAM. CERERI. GRATUS. QUAM. SPATIOSUS. AGER
OLIM. CAMPUS. ERAT. QUO. PRÆLIA. † SAXO. MINATUS
FRANCORUM. SIGNIS. OBVIA. SIGNA. TULIT
SED. VICTUS. CESSIT. TITULO. VICTORIA. DONAT
‡ MOENIA. VICINO. CONSPICIENDA. JUGO
§ MARATHON. ¶ PERSIS. NOMEN. FATALE. PEREMPTIS
MILTIADE. JACTAT. CLARA. TROPÆA. DUCIS
GLORIA. MAJOR. ERIT. CAROLI. QUI. PARCERE. VICTIS
MALUIT. HOSTILI. QUAM. JUGULARE. MANU

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

CAROLO. M. FRANCORUM. REGI. SAXONIBUS. IN. CAMPO
SINTFELD. AN. dcc. xciv. SUBACTIS. ET. TERTIA. EORUM
PARTE. ALIO. TRADUCTA. DE. RELIGIONE. CHRISTIANA. ET
PUBLICA. TRANQUILLITATE. OPTIME. MERITO

M. H. P

- † Astor. Adelmus. Annal. Fuldens. Vita Caroli M. & Annal. insecti au-
ctoris apud Pithæum. Regino. Poëta anonymus, aliique.
‡ WUNNENBERG oppidum diocesis Paderbornensis, ad agrum SINT-
FELD pertinens, & in colle situm.
§ Cornelius Nepos in Miltiade. Justinus l. 2. c. 9.

HERISTALLUM
SAXONICUM,

in ripa Visurgis.

MEMORIÆ. SACRUM

SEU. TE. CÆRULEUS. PLACIDO. VEKIT. AMNE VISURGIS
SIVE. FACIS. TERRA. CARE. VIATOR. ITER
PARVA. MORA. EST. FAMÆ. RELEGAS. MONUMENTA. VETUSTÆ
ET. PRECOR. HÆC. PAUCIS. CARMINA. SCRIPTA. NOTIS
MAGNUS. 1 HERISTALLO. CAROLUS. DUM. SAXONAS. URGET
HIC. POSITIS. CASTRIS. NOMEN. HABERE. DEDIT
2 LEGATOS. HIEMANS. HIC. REGIA. DONA. FERENTES
AUDIT. ET. 3 NATOS. JUSSIT. ADESSE. SUOS
HIC. COEPTAM. RETULIT. FATO. MELIORE. CATHEDRAM
4 AD. VITREAS. PADERÆ. LENE. FLUENTIS. AQUAS
NON. TAMEN. OMNIS. HONOS. ABIIT. QUIN. ÆMULA. FRANCO
CERTAT. HERISTALLI. GLORIA. SAXONICI

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

HERISTALLI. SUI. IN. RIPA. VISURGIS. CAROLI. M. HIBERNIS
PIPINI. ET. LUDOVICI. FILIORUM. EJUS. CONVENTU. HUNNO-
RUM. ET. ASTURIÆ. GALLECIÆQUE. REGUM. LEGATIONIBUS
AN. DCCXCVII. CELEBRATI. MEMORIÆ. POSUIT

- 1 Astron. apud Reuberum. Adelm. Vita Caroli M. apud Pithæum. Poëta
anonym. nunc HERSTELL appellatur.
2 Annal. Francici apud Pithæum. Regino.
3 Astron. Vita. Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. Regino.
4 Henricus de Hervordia. Chron. Mindenæ à Meibomio editum.

W E V E L S B U R G U M,

Prope Bodecam Monasterium S. Menolphi.

M E M O R I Æ . S A C R U M

ECCE. WEVELSBURGI. SAXO. FUNDATA. VETUSTO
 ARX. QUÆ. TURRITUM. TOLLIT. AD. ASTRA. CAPUT
 INDOMITIS. OLIM. PATRIAM. DEFENDIT. ¹ AB. HUNNIS
 DAMNA. DEDIT. PATRIÆ. NEC. SEMEL. ILLA. SUÆ
 QUANDO. FEROX. ARMIS. ² FRIDERICUS. SÆVIIT. HOSTIS
 NON. IMPUNE. TAMEN. QUÆ. TULIT. ³ ARMA. NEPOS
 SIC. VARIAS. EXPERTA. VICES. DOMINOSQUE. FREQUENTES
 SUBDIDIT. IMPERIO. SE. ⁴ THEODORE. TUO
 FORTUNATA. NIMIS! SI. QUAS. NON. LÆSERAT. HUNNUS
 INTACTAS. SINERET. ⁵ GÖTHICUS. IGNIS. OPES

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG.

WEVELSBURGUM. VETUSTISSIMUM. AB. HUNNORUM. GER-
 MANIAM. DEVASTANTIUM. MEMORIA. CASTELLUM. A. FRI-
 DERICO. ARNSBERGÆ. COMITE. INSTAURATUM. ET. MUNI-
 TUM. A. COMITIBUS. WALDECENSIBUS. AD. ECCLESIAM. PA-
 DERBORNENSEM. TRANSLATUM. A. BURANIS. DYNASTIS
 TUM. BENEFICII. TUM. PIGNORIS. LOCO. DIU. POSSESSUM. A
 THEODORO. EPISCOPO. ET. PRINCIPE. PADERBORNENSI. RE-
 CUPERATUM. ET. A. FUNDAMENTIS. EXSTRUCTUM. A. SUE-
 CIS. INCENSUM. A. THEODORO. ADOLPHO. EPISCOPO. ET
 PRINCIPE. PADERBORNENSI. MAJORI. EX. PARTE. RESTITU-
 TUM. POSITO. HOC. MONUMENTO. EXORNAVIT

- ¹ Gob. Person. cosmodrom. ztat. 6. c. 8. Crantzius Metrop. l. 6. cap. 9.
- ² Gob. Person. l. c. Crantzius l. c. Ægidius Gelenius in S. Engelbeno lib. 1. cap. 42.
- ³ Conradus Comes Arensbergensis à Bernardo r. Epif. Paderb. pralio victus occubuit, an. 1143. Ægid. Gelenius l. c. aliique.
- ⁴ An. 1589. 9. Aug.
- ⁵ An. 1646. mense Maio.

DESERTUM SENDÆ,

olim Sinedi appellatum.

MEMORIÆ SACRUM

DESERTOS. * SINEDI. TRACTUS. HUMILESQUE. MYRICAS
 QUI. PERAGRAS. TUTUM. CARPE. VIATOR. ITER
 NON. HIC. INSIDIAS. NON. MILITIS. ARMA. TIMEBIS
 QUÆ. SECURA. QUIES. ARCET. ET. ALMA. THEMIS
 APTA. QUIDEM. PECORI. DEEST. ET. PASTORIBUS. UMBRA
 RARAQUE. POPULEAS. VENTILAT. AURA. COMAS
 ATTAMEN. HIC. APIBUS. DULCEM. GREGIBUSQUE. MINISTRAT
 UNDA. FREQUENS. POTUM. PABULA. GRATA. SOLUM
 ET. CAPUT. AMISH. MEDIIS. HINC. EXIT. ARENIS
 ILLINC. UBERIBUS. LUPPIA. SURGIT. AQUIS
 NUNC. ETIAM. VIDEN? UT. CELEBRET. LOCA. VASTA. COLONUS
 SOLLICITARE. RUDEM. VOMERE. DOCTUS. HUMUM
 OMNIA. SIC. VINCIT. LABOR. IMPROBUS. OMNIA. CONTRA
 AGRICOLIS. PESSUM. SEGNIBUS. IRE. SOLENT

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

IN. DESERTUM. SENDÆ. OLIM. SINEDI. APPELLATUM. NOVIS
 COLONIS. CUM. PUBLICO. COMMODO. DEDUCTIS
 M. H. P

* Hujus deserti meminerunt diplomata Caroli M. Osnabrugensibus an. 804.
 Ottonis III. an. 1001. S. Henrici an. 1002. & an. 1003. Paderbornensibus
 data. vid. notas ad monumenta Paderbornensia,

F O N S R E S O N U S,

Vulgo Bullerborn, prope Becam veterem,
pagum diœcesis Paderbornensis.

M E M O R I Æ . S A C R U M

TEUTOBURGENSIS. SILVÆ. RADICIBUS. ORTUM
QUÆ. TRAHIT. ET. RESONIS. NOMINA. DEBET. AQUIS
ARTE. SCATENS. * MIRA. PELAGI. NUNC. MORE. FREMENTIS
ÆSTUAT. ALTERNA. NUNC. SILET. UNDA. VICE
ET. PEDE. DECURRIT. LIQUIDO. DUM. PROXIMA. SENSIM
PER. CAVA. LABENTEM. SAXA. RESORBET. HUMUS
MOX. EADEM. VIRES. SUBTER. TELLURE. RECENTES
COLLIGIT. ET. LARGAS. AUCTA. REFUNDIT. AQUAS
NE. JACTES. ARETHUSA. TUI. MIRACULA. FONTIS
SOLA. ETIAM. NOSTRAS. FAMA. LOQUETUR. OPES

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICE
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. FONTEM. BULLERBORN. PROPE. BECAM. VETEREM. MIRA
NATURA. PRÆDITUM. ET. FREQUENTIBUS. PRINCIPUM. ET
NOBILIUM. VIRORUM. CONVIVIIS. EXCUBIIS. ET. EXPERI-
MËNTIS. OLIM. CELEBRATUM
M. H. P

† Vid. Mollerum l. 5. de Rheno. pag. 217. Leonardum Thurneserum l. 1.
c. 1. de aquis. Joan. Hozion l. 2. panegyrici Paderb. aliosque.

FONS PADULUS,

Ante Neuhusium, consuetum Episcoporum
& Principum Paderbornensium
domicilium.

MEMORIÆ SACRUM

FONS. EGO. SUM. PADULUS. NITIDIS. ARGENTEUS. UNDIS
PURIOR. ELECTRO. FRIGIDIORQUE. GELU
OLIM. VIX. PECORI. NOTUS. NUNC. ARIDA. FEBRI
NOSTER. FERNANDI. PROLUIT. ORA. LIQUOR
UNDE. MEO. PRINCEPS. RECREATUS. MUNERE. CLAUSAS
MARMORIBUS. GRATO. CARMINE. SIGNAT. AQUAS
NE. MIHI. CASTALIOS. LATICES. OPPONE. NEC. UNDAM
BELLEROPHONTÉI. CARE. VIATOR. EQUI
ILLA. ETENIM. DOCTIS. INSPIRAT. VATIBUS. ÆSTUM
HÆC. LEVAT. ET. MEDICAM. LYMPHA. MINISTRAT. OPEM

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AQUA. FONTIS. PADULI. IN. FEBRIS. ARDORIBUS
RECREATUS. P. C. AN. M. DC. LXX

ACIDULA SMECHTANA.
MEMORIÆ SACRUM

NON. EGO. VICINIS. DUBITEM. CONTENDERE. NYMPHIS
TANTA. LICET. NOSTRÆ. COPIA. DESIT. AQUÆ
FRIGIDIOR. GLACIE. CERTE. MEA. NECTAR. ACORE
UNDA. REFERT. VITRO. SPLENDIDIORQUE. FLUIT
UTILIS. ET. CALIDO. JECORI. STOMACHOQUE. DOLENTI
ET. PRÆSENS. ÆGRIS. RENIBUS. AUXILIUM
PRINCIPIS. HINC. PATRUI. PRINCEPS. EXEMPLA. SECUTUS
FERNANDUS. PATRIÆ. MAXIMA. CURA. MEÆ
MARMOREO. POTAS. ORNAVIT. MARGINE. LYMPHAS
ADDIDIT. ET. GRATA. CARMINA. DUCTA. MANU
TU. MERITI. CONTRA. MEMOR. ILLIUS. USQUE. LIQUORES
ARENTI. SITIENS. QUI. TRAHIS. ORE. MEOS
POCULA. FERNANDI. FAC. LIBES. PRIMA. SALUTI
INCOLUMIS. PADERÆ. QUAM. DABIT. ILLE. SUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

Ad. memoriam. accepti. beneficii P. C. An. M. DC. LXIX.

NAUSEAT. AUT. SIQUIS. CALET. HINC. BIBAT. ÆGER. OREXIN
NOSTRA. FACIT. STOMACHO. PELLIT. ET. UNDA. SITIM
NECTAR. ACORE. VITRUM. SPLENDORE. ET. FRIGORE. BRUMAM
EXSUPERAT. MEDICÆ. NEC. CARET. ARTIS. OPE

1 Vid. Tabernæmontanum in suo aquarum thesauro cap. 59. & notas ad monumenta Paderbornensia.

A C I D U L A
D R I B U R G E N S I S .

M E M O R I Æ . S A C R U M

HIC. EGO. VISCERIBUS. MAGNÆ. PRORUMPO. PARENTIS
LARGA. SALUTIFERÆ. VENA. PERENNIS. AQUÆ.
DOCTA. GRAVI. MORBO. RENES. ET. FÆCE. LIENEM
ET. TUMIDUM. FLAVA. BILE. LEVARE. JECUR
ET. TORPENS. ACIDO. STIMULANTE. LIQUORE. PALATUM
TÆDIA. VENTRICULO. PELLERE. FAUCE. SITIM
QUI BIBIT. ERGO. MEOS. LATICES. ET. CIVIS. ET. HOSPES
INCOLUMIS. NOSTRIS. RITE. PRECETUR. AQUIS
MAGNUS. UT. HAS. ARMIS. CAROLUS. VICTRICIBUS. UNDA
SAXONICO. FERTUR. SUPPOSUISSE. PADO
SIC. FERNANDE. TUO. DECORATÆ. MUNERE. LONGO
TEMPORE. TE. SALVO. SUB. TUA. JURA. FLUANT

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. ACIDULAM. DRIBURGENSEM. SALUBRITATE. MEDENDIS-
QUE. CORPORIBUS. NOBILEM. COMMODIUS. HAURIENDAM
EDUCTA. HUMIDO. SOLO. ARBORIBUSQUE. CONSITA. AD-DE-
AMBULANDUM. VIA. ET. FONTIS. CELEBRITATI. ET
PUBLICÆ. UTILITATI. CONSULUIT

AN. M. DC. LXX

V

O L D E N B U R G A
 I N M O N T E F U R S T E N B E R G ,
 P r i m a B a r o n u m d e F u r s t e n b e r g i n W e s t -
 p h a l i a a d R u r a m s e d e s .

M E M O R I Æ . S A C R U M

FURSTENBERGIACÆ. TITULIS. ARX. INCLYTA. GENTIS
 OLDENBURGA. TUUM. QUÆ. MODO. NOMEN. HABET
 SIVE. LOCI. DECUS. ANTIQUM. SEU. NOMINE. PRIMOS
 INDICAT. HOC. ALTÆ. NOBILITATIS. AVOS
 HIC. STETIT. HOSTILI. BELLORUM. SÆPE. TUMULTU
 1 DIRUTA. PRINCIPIBUS. SÆPE. 2 REFECTA. SUI
 NUNC. DESERTA. JACET. PRÆCLARÆ. GLORIA. STIRPIS
 USQUE. RECENS. LONGA. POSTERITATE. VIGET
 SIC. MEA. DOCTRINÆ. PRECOR. ET. VIRTUTIS. AVITÆ
 LAUDE. VELUT. 3 GEMINA. STET. TRABE. FULTA. DOMUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. ILLUSTRANDAM. HOC. ETIAM. IN. LOCO. MAJORUM
 SUORUM. MEMORIAM. ET. POSTEROS. AVITÆ. VIRTUTIS
 EXEMPLO. INCITANDOS

M. H. P.

- 1 An. 1180. à Philippo Archiepif. Col. 1254. à Simone Epif. Paderb. 1295.
 ab Eberhardo Com. Marcano. 1309. ab Henrico Archiep. Colonienfi. 1311.
 ab Engelberto Com. Marcano. 1345. à Godefrido Com. Arnsbergienfi. &
 Adolpho Com. Marcano. vid. notas ad Monument. Paderborn.
 2 An. 1219. à S. Engelberto Archiep. Colonienfi. 1276. à Siffrido Archiep.
 Col. 1307. ab Henrico Archiep. Col. 1312. ab Henrico Archiep. Col. &
 Ludovico Haffo Epifcopo Monafterienfi. vid. not. ad Monum. Paderb.
 3 Alluditur ad binas Oldenburgicas trabes in aureo fcuto rubentes, à prima
 ufque origine Baronibus Furftenbergiis ufitata infignia.